

Badanie rozpadu beta minus ^{128}I

Projekt ćwiczenia w Laboratorium Fizyki i Techniki Jądrowej
na Wydziale Fizyki Politechniki Warszawskiej.

dr Julian Srebrny

Opracowanie zostało wykonane w ramach zadania 33 POKL w Politechnice Warszawskiej”

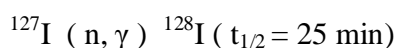
„MODYFIKACJA KSZTAŁCENIA NA WYDZIALE FIZYKI P.W. W ZAKRESIE WYKORZYSTYWANIA TECHNIK I TECHNOLOGII JĄDROWYCH W GOSPODARCE NARODOWEJ”
projektu „Program Rozwojowy Politechniki Warszawskiej” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Kapitał Ludzki)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Badanie rozpadu beta minus ^{128}I

W ćwiczeniu wykorzystujemy ^{127}I zawarty w scyntylatorze NaI(Tl). W ten sposób scyntylator NaI pełni rolę tarczy do produkcji ^{128}I oraz jednocześnie spektrometru elektronów. Dzięki temu, że badane jądro wchodzi w skład spektrometru unikamy problemu absorpcji energii elektronów w materiale tarczy. ^{128}I jest produkowany w źródle termicznych neutronów w reakcji :

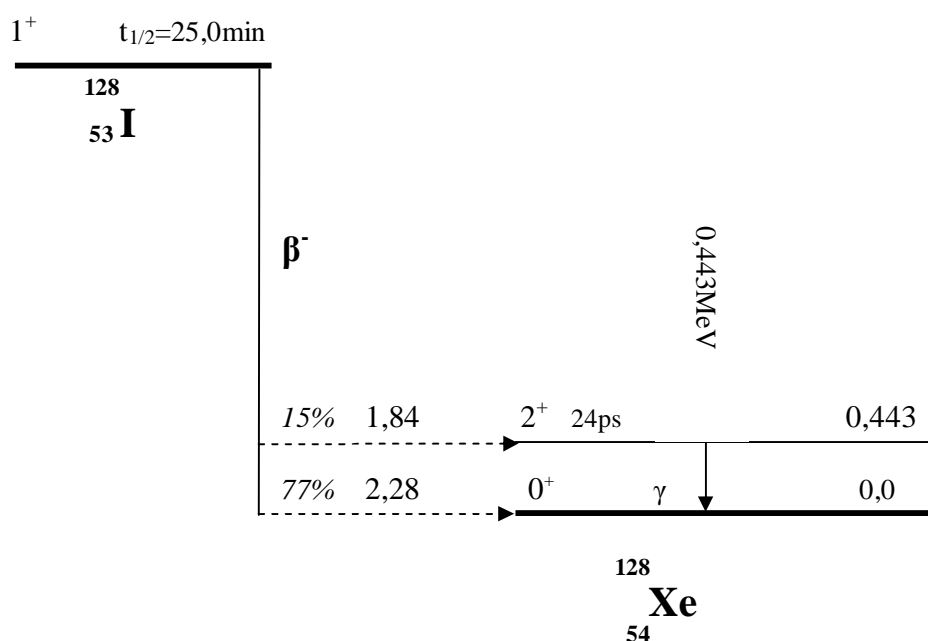

Jest to bardzo wydajna reakcja, ponieważ przekrój czynny jest ok. 6 barnów

Naturalny Jod jest monoizotopem, ponieważ w 100% składa się tylko z ^{127}I .

To bardzo ułatwia wykonanie eksperymentu, ponieważ praktycznie nie ma zakłócających aktywności.

Schemat rozpadu ^{128}I przedstawiony jest poniżej:

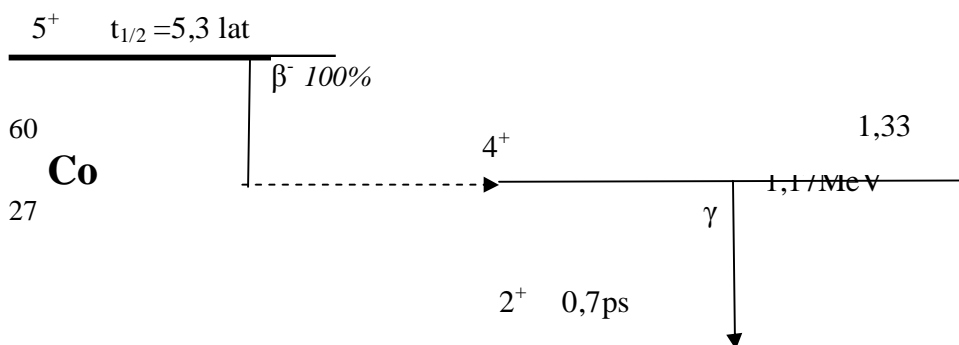
Ćwiczenie polega na przygotowaniu aparatury do pomiaru, poprzez zestawienie i połączenie elektroniki, wykalibrowanie energetyczne spektrometru NaI(Tl) w zakresie do 2,5 MeV, włożenie sondy NaI do źródła neutronów na odpowiedni czas, przeniesienie sondy na stanowisko pomiarowe, odpowiednie podłączenie i podanie wysokiego napięcia.

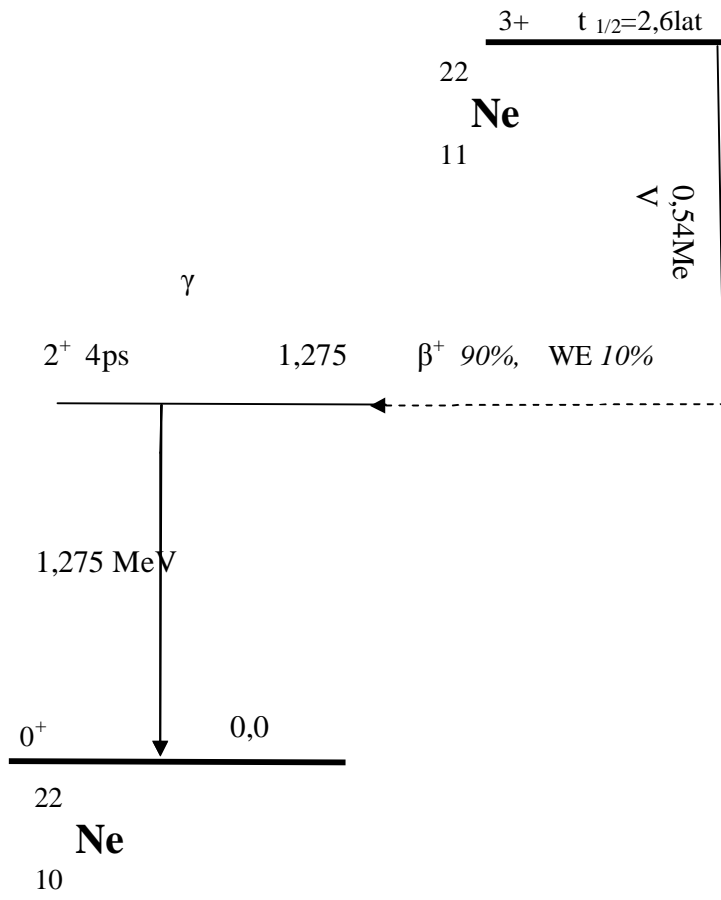
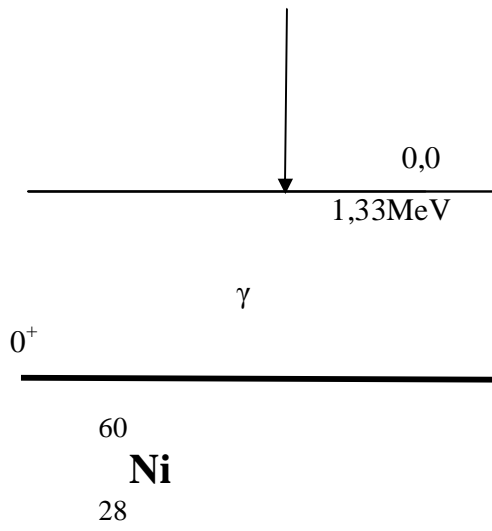
Są dwie wielkości do zmierzenia :

- a) czas połowicznego zaniku $t_{1/2}$
- b) energia maksymalna widma beta

Można ewentualnie punkt b) rozszerzyć na znalezienie dwu składowych widma β^- .

Kalibrację energetyczną spektrometru elektronów NaI(Tl) wykonujemy wykorzystując źródła promieniowania γ : ^{137}Cs (linia γ -662 keV), ^{22}Na (linie γ - 511 keV, 1274 keV, oraz linia sumy 1785 keV), ^{60}Co (linie γ - 1173 keV, 1332 keV, oraz linia sumy 2504 keV). Warto zwrócić uwagę na schemat rozpadu ^{22}Na i ^{60}Co i sposób powstawania linii sumy. Warunkiem koniecznym jest fakt, że czas życia poziomów pośrednich(rzędu ps) jest znacznie krótszy od czasu działania układów elektronicznych(rzędu μs). Korzystanie z linii γ do kalibracji spektrometru scyntylicyjnego elektronów wynika z faktu, iż promieniowanie γ jest rejestrowane tylko poprzez pomiar energii wytworzonych przez nie elektronów.

Zagadnienia do opanowania przez studentów przed i w trakcie wykonywania ćwiczenia:

1. Rozpady beta jader atomowych

- a) rozpad β^-
- b) rozpad β^+ , anihilacja pozytonów
- c) wychwytywanie elektronu

2. Funkcje podstawowych układów elektronicznych:

dzielnik napięcia fotopowielacza

przedwzmacniacz

wzmacniacz liniowy

zasilacz HV i stabilność pracy spektrometru scyntylicyjnego

analizator amplitudy

oscylloskop, podstawa czasu, próg wyzwalania (tryger)

3. Źródło neutronów termicznych

- a) reakcja produkcji szybkich neutronów
- b) metody spowalniania neutronów
- c) zalety neutronów termicznych w porównaniu do szybkich neutronów

4. Oddziaływanie elektronów z materią

5. Oddziaływanie promieniowania γ z materią

6. Różnice i podobieństwa oddziaływanie elektronów i promieniowania γ z materią

7. Zasady działania spektrometrów scyntylicyjnych promieniowania γ i elektronów

8. Schematy rozpadów jader promieniotwórczych